

tohtriteks, keeletarladeks ehk muuks ametimeheks saada, aga mis õpetaja see on, kes ise talupoja sugust on väljatulnud! Ega tema või herra olla, veel vähem kiriherra! Saksia sugust üksi sünnivad herrad, aga mitte maa sugust."

"Ära pabats pane isa," mõttis Anu sõna eneselle, "aga mina olen jões asjas koguni teises mõttes. Selle vastu ma ei seisa, et õpetajad targemad on kui meie talurahwas, sest nad on hoopis rohkem õppinud, enam haritud ja koolitud. Et nad aga nõnda on, et kõik, mis nad ütlevad, tõsi on, et nad sinu aru järele eksida ei võigi, see ei ole võimalik. Ka ei ole meie Eesti maa rahwas mitte jões loodud, et ta Sakslaste tahtmist peab tegema, vaid jões, et ta Jumala tahtmist see on õigust peab tegema. Wiimaks ei ole Jumal ialgi üksi Sakslastele woli annud herra olla. Igaüks maarahwa seas, kes seda jõuab, võib niisama herra olla. Iga saunamehe poega teeb suurem õppimine ja ülem harimine niisama herraks nagu seda, kelle wanemate wanemad mitmest põlvest saadit herrad olivad. Selle pärast on ta need mehed, kes Maa sugust õpetajaks, tohtriks, keeletundjaks ehk muuks studeerivad, niisamad auusad ametimehed kui teised, kes Saksia sugust on."

"Mina sa räägid minu vastu," ütles isa hoopis paha meelega, "nüüd näen küll, kui väga sind sauna Mart on juba eksitanud. Ma pean tema ja ta wanemad wiimaks siit oma lähidalt ära ajama. Sulle aga keelan mina waljuste ära veel Mardiga kofku saada ja juttu ajada."

"Aga isa," ütles Anu pool nuttes, "kui ja seda teed, siis teed sa ülekobut. Mart ei ole kellegi kurjategija, ja tema ja ta wanemad on iga aasta tööga ära tasunud, et nad sinu maa pääl elavad. Mart ei ole ka ialgi mind püüdnud eksiteele saata, vaid ta on aga ütelnud, mis ma ise oma südames tundsin õige olewat." Wiimaste sõnade juures weeresiwad tal pisarad silmadest.

"Ole wait!" kätatas isa väga waljuste, "ja nüüd lõpetame jutu! Pea sina aga meeles, mis ma olen sulle ütelnud!"

"Anu, ae," hüüdis wals punane teenija tüdruk Tiin, "Anu, tule, aita lehma lüpsma, kari tahab warsti wälja saata. Tule aga õige pea!"

"Ja jah, küll ma tulen," hüüdis Anu, läts warsti silmi pisaratest ära pühkides isa lambri wälja, mõttis lüpsku kätte ja läts Tiinga karjalauta lehma lüpsma.

Iga jäi väga pabase meelega lambri ja ümises iseenees: "Tühi teab, kuida selle Anu meel korraga nii teieks on saanud. Mul oli üsna tegemist temaga. Pean aga ütleva, et see, mis ta rääkis, üsna sügaraste oli wälja mõeldud. Ja jah, nüüdse ajal tahab iga muna targem olla kui lina, aga seda ei tobi mitte lasta sündida." — — —

Mitu päewa läks mööda. Iga ja tütar ei rääkinud mitte palju teine teisega. Anu oli sagedaste kurw, ja silmadest wõis ära näha, et ta tihti pisaraid oli walanud. Mõis pärast ta seda oli teinud, seda on kerge ära mõista. Et ta oma isa poolt luba ei saaks Mardile mehele minna, seda wõis ta selgeste sest jutust ära tunda, mis tema ja isa wabel oli olnud. Ta armastas Marti kõigest südamest, aga sel wiisil oli lootust väga wähe üks kord teine teise pärast olla. Selle pärast ei üteinud ta ka isale, et ta Mardil prundiks oli saanud.

Mart ei olnud aga ka mitte laisk. Ta oli wabeajal ümberlaudses kofas mitmel pool käinud eneselle kofa kuulamas. Wiimaks leidis ta naabri libellonnas ühe wäikse kofa, mis taunis paraja hinna eest müüa oli. Mardil aga ei olnud palju raba, sest see natuke, mis ta oli wooridega ja tööga jõudnud korjata, ei ulatanud kofa ostmiseks. Ta läts oma endiste libellonnakooli-wendade juure, kelle seas mitu jõukat meest olivad. Ehk küll meie Eesti talu peremehed sagedaste nii on, et nad oma sugust wafemalle mehele mitte nii hõlpsaste ei laina, siiski läts Mardil kofa nii palju üles wõtta, et esimese summa wõis kofa maksta. Nõnda sai ta peagi kofa omanikuks. Nüüd oli tal väga häa meel, sest ta wõis nüüd selle pääle mõelda oma armsalle Anule awalikult kofa minna.

Ta mõttis ette Anu seltsis tubliste tööd teha ja hoolikas olla nõnda, et ta pea wõiks oma wõlad ja kofa ära tasuda.

Terwe nädal läts mööda sest pühapäewast, mil Anu teda oma weigimeheks oli vastu wõtnud, aga ta ei olnud veel kordagi temaga kofku saanud, sest Anu oli temale kirjalikse saatnud, kus sees seisis, et tal wiis raske ast saab olema Anule kofa